

STEP AKO SÚČASŤ SÚŤAŽÍ V ŠPORTOVOM AEROBIKU

Oľga Kyselovičová

V poslednom období sa vo svete veľmi úspešne rozbiehajú tiež súťaže v **step aerobiku**. Jeho popularita v krajinách európskeho regiónu (napr. vo Francúzsku, Nemecku, Rakúsku, Maďarsku, Veľkej Británii či Českej republike) spôsobila dokonca vytvorenie veľmi precíznych pravidiel, aplikovaných pri súťažiach choreografií (súťažných zostáv) a to tak v rámci školskej telesnej výchovy ako aj v rámci klubov a športových federácií. Výrazné sú snahy o zjednotenie pravidiel, s cieľom organizovania medzinárodných projektov v step aerobiku až na úrovni Majstrovstiev Európy.

Charakteristické pre step aerobik je opakované vystupovanie a zostupovanie na stupienok rôznej výšky. Nakoľko základné pohyby sa vykonávajú bez odrazu, je step aerobik predstaviteľom najmä nízkeho aerobiku (low impact aerobics) a v ojedinelých prípadoch, kedy zaraďujeme aj poskoky, predstaviteľom vysokého aerobiku (high impact aerobics).

ZÁSADY A METODIKA CVIČENIA

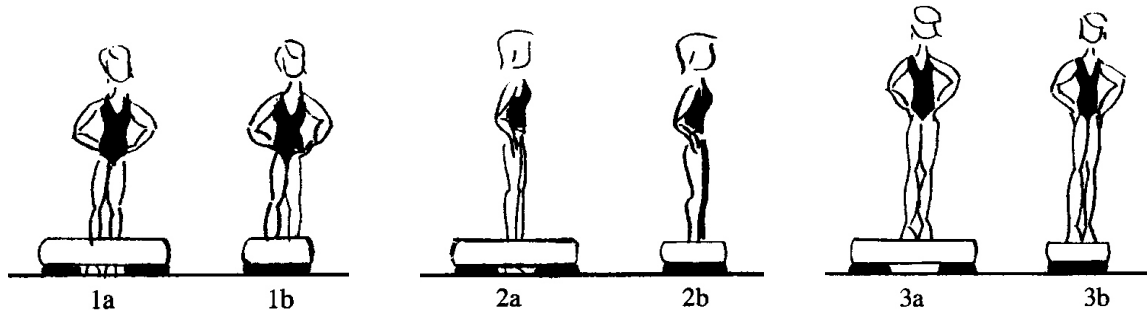
- **Výška stepu** je variabilná v závislosti od individuálnej telesnej výšky a motorickej vyspelosti jednotlivcov (tabuľka 1). Aby cvičenie prinieslo čo najväčší efekt je dôležité začať s jednoduchými cvičeniami a progresívne postupovať na základe nových a nových vedomostí. Zo začiatku volíme výšku od 10 do 15 cm a to aj v tom prípade, ak ide o zdatné cvičenky, pretože svaly potrebujú dostatok času na svoju adaptáciu. K vyššiemu stepu 15 - 20 cm prejdeme až vtedy, keď sú zvládnuté všetky základné cvičenia na primeranej úrovni. Obdobne postupujeme pri výške 20 - 25 cm, prípadne 25 - 30 cm, ktorá je určená veľmi pokročilým a zdatným.

Tabuľka 1: Výška stepu v závislosti od úrovne zdatnosti a motorickej vyspelosti jednotlivcov

Začiatocníci	15 – 20 cm
Pokročilí	20 – 25 cm
Veľmi pokročilí	25 – 30 cm

Praktickým ukazovateľom správnej výšky je uhol medzi predkolením a stehnom, ktorý nesmie byť pri vystupovaní nikdy väčší ako 90° . Šírka stepu sa môže pohybovať od 90 do 120 cm.

- **Postavenie stepu a cvičenca vzhľadom k stepu** je závislé od cvičení, ktoré na stepu vykonávame. Rozlišujeme postavenie čelné a bočné. Orientácia cvičenca môže byť potom čelne k stepu na šírku (obr. 1a) alebo čelne k stepu na dĺžku (obr. 1b), bokom k stepu na šírku (obr. 2a), bokom k stepu na dĺžku (obr. 2b), resp. na stepe (3a, b).

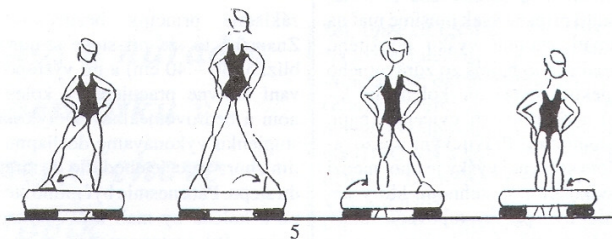
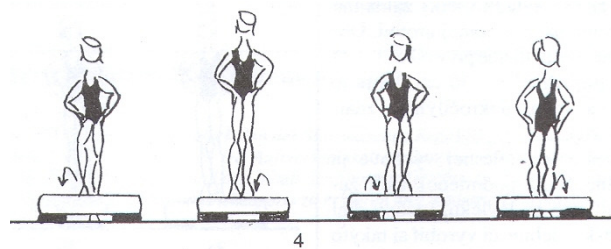
- **Technika cvičenia** rešpektuje základné princípy bezpečnosti. Znamená to, že pri stepu stojíme blízko (30 - 40 cm) a pri vystupovaní aktívne pracujeme v kolennom a bedrovom kĺbe. Dotyk na stupienku vykonávame došliapnutím zhora na celé chodidlo do stredu stepu. Päta nesmie byť mimo stepu a kolená by mali byť v smere prstov. Pri zostupovaní je postup opačný, prechádzame cez prsty až na celé chodidlo (okrem výpadov, kedy je dotyk len o prednú časť chodidla), do práce zapájame najmä členkový kĺb.
- **Správne držanie tela.** Pri vystupovaní rešpektujeme zásady správneho držania tela (mierna kontrakcia brušných, sedacích a medzilopatkových svalov hrudník vzpriamený), pričom využívame prirodzený sklon tela. Vertikálna os tela smeruje mierne vpred, plecia sú relaxované a smerujú vzad a von. Medzi najčastejšie vyskytujúce sa chyby patrí predklon trupu, vysadená panva a prepnuté kolená. Pri vystupovaní krčíme dolné končatiny len do takej miery, aby uhol medzi predkolením a stehnom nebol menší ako 90° .
- **Práca paží.** Vždy sa snažíme o prirodzený pohyb paží. Horné končatiny využívame najmä na rozvoj koordinácie a zväčšenie variability cvičenia. Vyhýbame sa pritom zbytočne náročným pohybom, najmä u začiatočníkov. Je potrebné si uvedomiť, že zapojenie horných končatín pri vystupovaní zvyšuje tiež intenzitu cvičenia. Vyššia intenzita však nemusí vždy znamenať aj vyšší energetický výdaj.

- **Adekvátny hudobný sprievod** výrazne ovplyvňujú celkovú účinnosť a efektívnosť cvičenia. Žiaľ, práve pri voľbe správneho tempa hudobného sprievodu sa pri stepe vyskytujú najväčšie nedostatky. Najčastejšie v smere jeho veľkej rýchlosti, čoho následkom je nesprávna technika cvičenia, v horšom prípade nežiaduce zranenia. Zvolené tempo cvičenia je pomerne stabilné a závisí vždy od cieľa v tréningu, resp. časti tréningovej jednotky, určuje tiež dynamiku cvičenia. V rozcvičení, ktoré sa prevažne vykonáva mimo stepu, volíme tempo v rozpätí od 130 do 135 BPM (z angl. *beat per minute*, t.j. počítacích dôb za minútu). Počas aeróbnej časti štandardne znižujeme tempo na 122 - 128 BPM, ktoré udržiavame aj v posilňovacom bloku, resp. pri samostatnej tréningovej jednotke zameranej na posilňovanie. V záverečnej, uvoľňovacej časti je tempo pomalé až stredné (do 120 BPM).

ZÁKLADNÉ CVIČEBNÉ TVARY STEP AEROBIKU

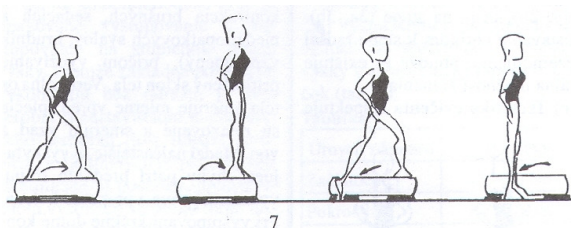
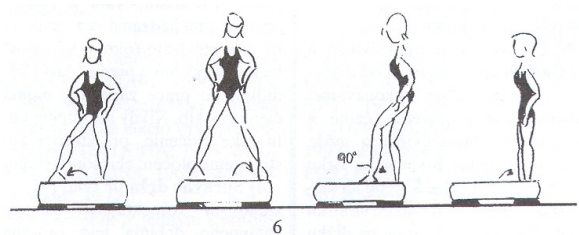
BASIC STEP / základný krok:

vystupovanie a zostupovanie v poradí pravá na step, ľavá na step, pravá dole, ľavá dole (obr. 4).

V-STEP / V- krok: základný krok do tvaru písmena "V", t.j. rozkročiť na stepe (obr.5).

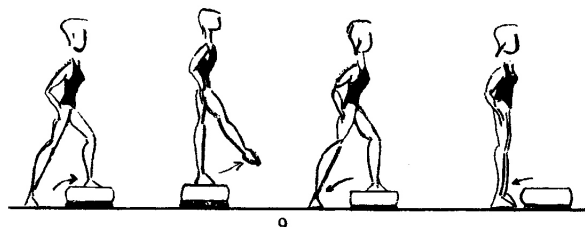
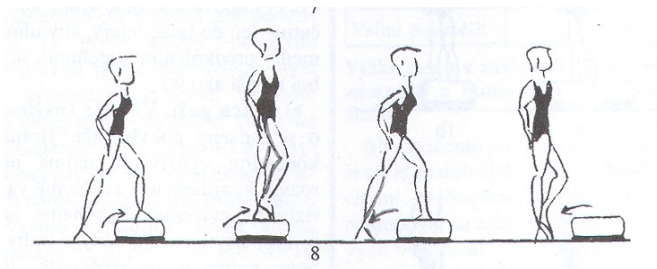
TURN STEP / krok s obratom: základný krok do rozkročenia na stepe, pri zostupovaní obrat o 90° (obr.6).

A - STEP / A - krok: základný krok do tvaru písmena "A" (obr.7).

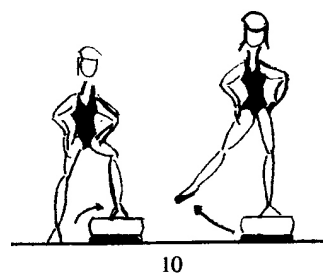
TAP UP/DOWN / prídup

hore/prídup dole: krok bez prenesenia hmotnosti tela (obr.8)

FRONT KICK / kop vpred: pravá na step – ľavá kop – ľavá dole – pravá dole (obr.9)

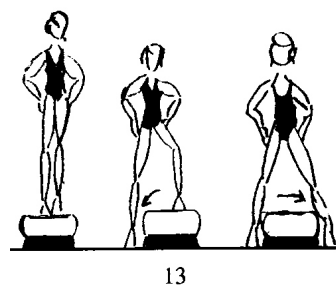
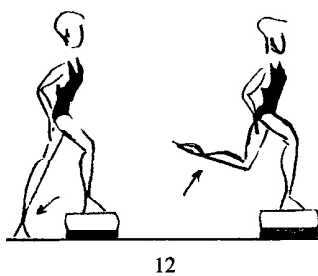
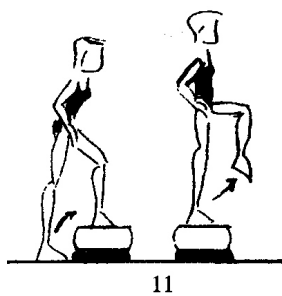
LEG LIFT SIDE / unoženie: pravá na step – ľavá unožiť (obr.10)

KNEE LIFTS / prednožiť pokrčmo: pravá na step – ľavá prednožiť pokrčmo (obr.11)

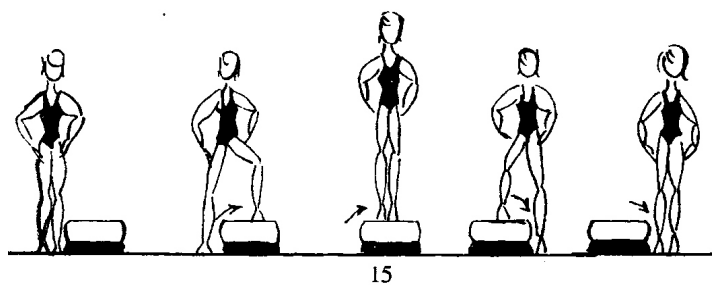
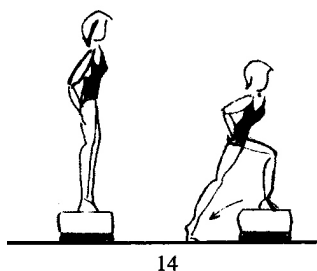
LEG CURL / skrčiť zánožmo: pravá na step – ľavá skrčiť zánožmo (obr.12)

STRADDLE / stoj rozkročmo: pravá dole – ľavá dole do stoja rozkročného (obr.13)

LUNGES / výpady: v postavení na stepe výpad pravou vzad (obr. 14)

OVER THE TOP / prechod ponad: prechod ponad step na šírku (obr.15)

PRAVIDLÁ SÚŤAŽÍ V STEP AEROBIKU (súhrn)

1. KATEGÓRIE

A) SÚŤAŽNÉ KATEGÓRIE: Skupiny 6 až 8-členné

B) VEKOVÉ KATEGÓRIE:

- mladšie žiactvo 9 - 11 rokov
- staršie žiactvo 12 -14 rokov
- juniory 15 -17 rokov
- seniory 18 a viac rokov

2. SÚŤAŽNÝ PRIESTOR

Cvičí sa na ploche 10 x 10 m. Priestor musí byť maximálne využitý.

3. KOMPOZÍCIA ZOSTAVY

3.1 ŠPECIÁLNE POŽIADAVKY

A) UMELECKÝ PREJAV

Zostava a jej choreografia, ktorá zodpovedá požiadavkám umeleckého prejavu, musí byť tvorivá a so špecifickým obsahom, charakteristickým pre step aerobik. Mali by v nej byť zakomponované rôzne variácie cvičení, s vysokým stupňom vzájomnej súvislosti medzi hudobným sprievodom, pohybom a prejavom pretekára.

B) TECHNICKÉ PREDVEDENIE

Všetky cvičenia musia byť vykonané technicky správne.

3.2 OBSAH ZOSTAVY

V celej zostave musia byť v rovnováhe aerobikové väzby (kombinácie nízkeho a vysokého aerobiku). Pohyby paží a nôh musia byť energické a presné. Je nevyhnutné dodržať vyváženosť pri využití celého priestoru a tiež medzi cvičeniami v nízkych polohách a cvičeniami s letovou fázou.

3.3 DĹŽKA ZOSTAVY

Dĺžka zostavy je 2 – 2minúty 30 sekúnd s toleranciou +5 sekúnd.

3.4 HUDBA

Zostava musí byť zacvičená s hudobným sprievodom. Je možné použiť akýkoľvek hudobný štýl, adaptovaný pre step aerobik.

4. ROZHODOVANIE

4.1 ZLOŽENIE POROTY

Rozhodcovia pre umelecký prejav	2 - 4
Rozhodcovia pre technické predvedenie	2 - 4
Čiaroví rozhodcovia	2
Rozhodca pre meranie dĺžky zostavy	1
Hlavný rozhodca	1

4.2 PANEL ROZHODCOV

4.2.1 Rozhodcovia pre umelecký prejav

Rozhodcovia pre umelecký prejav hodnotia CHOREOGRAFIU zostavy, ktorá sa skladá

z nasledujúcich komponentov:

1. Kompozícia zostavy (aerobikových pohybov, prechodov/väzieb a zdvíhaní)
2. Praktické využitie hudobného sprievodu
3. Aerobikové kombinácie (kroky/pohyby paží)
4. Využitie súťažného priestoru
5. Prezentácia a súlad (spolupráca) partnerov

UMELECKÝ PREJAV

	SLABÁ	USPOKOJIVÁ	DOBRA	VEEMI DOBRÁ	VÝBORNÁ
Kompozícia zostavy	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Praktické využitie hud. sprievodu	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Aerobikové kombinácie	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Využitie súťažného priestoru	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Prezentácia a súlad partnerov	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0

4.2.2 Rozhodcovia pre technické predvedenie

Stepping action – je prenos celej hmotnosti tela zo zeme na step a okamžitý prenos celej hmotnosti tela zo stepu na zem.

Technika pohybov (pohybové zručnosti) je založená na:

- Pohybových schopnostiach: súťažiaci dokážu vykonávať pohyby s maximálnou presnosťou počas celej zostavy.
- Fyzických schopnostiach: v kvalitnej zostave musia súťažiaci ukázať schopnosť zachovať správne držanie a spevnenie tela, aktívnu a pasívnu ohybnosť, silu, výbušnosť a svalovú vytrvalosť počas celej zostavy.

Hodnotenie rozhodcov pre technické predvedenie je založené na nasledujúcich kritériách:

1. Správny postoj a držanie tela
2. Presnosť predvedenia
3. Intenzita predvedenia
4. Obťažnosť predvedenia
5. Timing a synchronizácia

TECHNICKÉ PREDVEDENIE

	SLABÁ	USPOKOJIVÁ	DOBRA	VEEMI DOBRÁ	VÝBORNÁ
Správny postoj & držanie tela	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Presnosť predvedenia	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Intenzita predvedenia	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Obťažnosť predvedenia	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0
Timing & Synchronizácia	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0

5. HODNOTENIE

A) SÚČTY

Umelecký prejav: Maximálna známka 1 rozhodcu je 10 bodov.

Najvyššia a najnižšia známka sa škrta. Zo zostávajúcich stredných známok sa vypočíta priemerná hodnota. Táto potom tvorí výslednú známku za umelecký prejav.

Technické predvedenie: Maximálna známka 1 rozhodcu je 10 bodov.

Najvyššia a najnižšia známka sa škrta. Zo zostávajúcich stredných známok sa vypočíta priemerná hodnota. Táto potom tvorí výslednú známku za technické predvedenie.

CELKOVÁ ZNÁMKA: 20

B) ZRÁŽKY

- Zrážky udelené čiarovými rozhodcami
- Zrážky udelené hlavným rozhodcom